Zdravstveni dom Domžale

Spoštovane pacientke in pacienti Zdravstvenega doma Domžale, spoštovane občanke in občani.

Ko sem pred dobrim letom in pol prevzela vodenje ZD Domžale, si ob drznih načrtih za razvoj Zdravstvenega doma niti v sanjah nisem predstavljala, da bi večji del mojega delovanja lahko zaznamoval največji zdravstveni izziv v mojem življenju. Pojav epidemije nalezljive bolezni covid-19 je naša življenja obrnil popolnoma na glavo. Eno leto smo se v treh valovih soočali z velikim številom okužb in velikimi žrtvami.

Na srečo je človek izredno pametno bitje in znanstveniki celega sveta so usmerili ves svoj čas in znanje, države pa veliko finančnih sredstev, v iskanje rešitev in v dirko za iskanje učinkovitega cepiva, saj se je že skozi zgodovino človeštva cepljenje izkazalo kot najbolj uspešna metoda boja proti smrtonosnim epidemijam.

V rekordnem času so izdelali, testirali in začeli masovno proizvajati več vrst učinkovitih cepiv, ki jih od 27.12. 2020 uporabljamo tudi v Sloveniji. Kako sploh delujejo cepiva na splošno? Ob cepljenju v telo vnesemo oslabljen, mrtev ali samo delček mikroorganizma, ki v telesu sproži imunski odziv - nastanek in namnožitev spominskih obrambnih celic in protiteles. Ko se kasneje ob okužbi srečamo s tem mikroorganizmom, je naše telo že pripravljeno, takoj sproži napad na mikroorganizem in ga onemogoči ali vsaj bistveno oslabi. S tem se bolezen prepreči ali poteka v bistveno bolj blagi obliki.

Kakšna pa je razlika med posameznimi cepivi proti Covid-19?

VEKTORSKA CEPIVA

Pri vektorskih cepivih (Vaxzevria proizvajalca Astra Zeneca in COVID-19 Vaccine Janssen) se uporabi vnaprej pripravljeni industrijsko izdelani modelni virus (ki se v človeku ne razmnožuje), v katerega se vstavi delček genske informacije o proteinu mikroorganizma. Genska informacija se s pomočjo modelnega virusa prenese v celice, ki izdelajo virusni protein. Ta protein potem izzove imunski odziv. Gre za poznano tehnologijo izdelovanja cepiv. Življenjska doba te genske informacije v človeški celici je kratka, molekula se hitro razgradi in nikoli ne vstopi v celično jedro. Zato ne more povzročiti nobenih trajnih genetskih sprememb v naših celicah.

mRNA CEPIVA

Pri cepivih z molekulami informacijske RNK (mRNK) (Moderna, Biontech/Pfizer) pa gre za nov način izdelave cepiv. Laboratorijsko izdelana molekula informacijske RNK mikroorganizma, se vloži v maščobne mehurčke. Maščobni mehurčki se združijo s telesnimi celicami človeka in te začnejo izdelovati virusni protein, ki ga opazi imunski sistem in začne izdelovati imunski odziv proti virusu. Življenjska doba mRNK v človeški celici je kratka, molekula se hitro razgradi in nikoli ne vstopi v celično jedro. Poleg tega je RNK molekula nekompatbilna z DNK v jedru človeških celic.Zato ne more povzročiti nobenih trajnih genetskih sprememb v naših celicah.

Pri nobenem izmed zgoraj naštetih oblikah cepljenja ni v celici prisoten celoten virus SARS-Cov2. Torej cepivo samo ne more povzročiti bolezni Covid-19. Pri obeh oblikah cepljenja je v celici prisoten le eden izmed virusnih proteinov (t.i. spike protein), ki zadostuje za aktiviranje imunskega sistema proti povzročitelju bolezni Covid-19.

Dva pogosta dvoma pri odločitvi o cepljenju?
"*Bojim se stranskih učinkov*". Po svetu se je proti covid-19 cepilo že preko 1,23 milijarde ljudi, spremljanje stranskih učinkov je zelo strogo, a resnih stranskih učinkov je bilo izredno malo. Običajni stranski učinki pa so podobni rahli virozi in trajajo od enega do treh dni. Bolezen covid-19 ima na drugi strani kar 20 % verjetnost za težji potek in zapušča tudi dolgotrajne posledice. Korist cepljenja je bistveno večja od stranskih učinkov cepljenja.
"*Tudi če se cepim, lahko prenašam bolezen*". To tveganje je mnogokrat manjše kot če nismo cepljeni. Več nas bo cepljenih, manjša bo ta možnost, saj bo manj bolnih, od katerih bi lahko dobili virus.

Kje si lahko preberem več o cepivih in cepljenju?
Vse pomembne informacije so zbrane na spletni strani NIJZ **https://www.cepimose.si/**

Cepljenje izvajamo v Športnem parku Domžale, kjer je dovolj prostora za parkiranje in kjer smo s pomočjo civilne zaščite Domžale in Lukovica postavili 2 velika šotora s 6 cepilnimi mesti.

Na tem mestu izvajamo tako množično presejalno testiranje kot tudi cepljenje. Testiranje izvajamo v dopoldanskem, cepljenje pa v popoldanskem času in ob sobotah. Število cepljenj ves čas prilagajamo številu prejetega cepiva. V okviru priprav na večjo dobavo cepiv in množično cepljenje smo delo organizirali tako, da lahko cepimo do 240 oseb na uro. V tem tednu načrtujemo cepljenje npr. 4000 oseb, če se bodo vsi odzvali na vabilo. Cepljenje izvajamo tudi na domu, za vse nepokretne bolnike. Ob izraženem večjem številu oseb v določenem kraju lahko cepljenje organiziramo tudi na dogovorjenem mestu v kraju.
Za cepljenje se je potrebno predhodno prijaviti, da lahko naročimo ustrezno količino cepiva. Ravno prejšnji teden je začela delovati aplikacija za prijavo na cepljenje na portalu zVem:
https://zvem.ezdrav.si/cepljenje
Aplikacija nam je všeč zato, ker omogoča zelo enostavno prijavo na cepljenje. Vsak posameznik se lahko prijavi sam, od koderkoli. V cepilnem centru bomo prejeli informacijo o prijavi vseh pacientov izbranih zdravnikov pri nas. Po prejemu prijave bomo lahko naročili cepivo in izvedli cepljenje pri nas. Poleg tega je še naprej možna prijava pri vseh osebnih zdravnikih in na posebni telefonski številki za cepljenje **01 / 7245 162,**
in sicer od ponedeljka do petka med 6.30 in 14.00 uro in preko elektronske pošte **cepljenje.covid@zd-domzale.si** (obvezni podatki so: ime in priimek, rojstni datum, številka kartice zdravstvenega zavarovanja in telefonska številka). O terminu cepljenja vas potem obvestimo preko sms sporočila ali telefonskega klica.

Zakaj bi se cepil sedaj, saj vendar število okuženih pada?
Čeprav ta trenutek število novo okuženih pada, se spomnimo, da je bilo tako tudi med lanskim poletjem. Pa smo se jeseni soočili s še večjim tretjim valom. V stroki pozorno spremljamo tudi razvoj dogodkov v Indiji in širši Aziji, kjer se število okužb in smrtnih žrtev z novim sevom virusa SARS-CoV-2 eksponentno povečuje. Ne želimo si predstavljati, kaj se bo zgodilo, ko bo ta sev virusa dosegel Evropo in Slovenijo. Če kaj, smo se nedvomno naučili, da virus ne pozna meja. Udari tam, kjer je prebivalstvo nezaščiteno! Na drugi strani pa se lahko zgledujemo po državah, kjer so cepili že večji del prebivalcev (npr. v Izraelu 63%, Veliki Britaniji 53%) . Tam so že začeli varno organizirati množične prireditve in potovanja. Lahko nam kažejo pot iz trenutne svetovne zdravstvene krize.
Zato s tem osebnim sporočilom še enkrat vabim vse občane občin Domžale, Mengeš, Trzin, Lukovica in Moravče, da se čim prej prijavijo na cepljenje, najbolje kar preko portala zVem, mi se bomo pa potrudili, da vse čim prej cepimo. Namreč, tudi vsi zaposleni v ZD Domžale si želimo vrnitve v normalne tire, dovolj imamo obravnav po telefonu in preko elektronskih medijev, želimo paciente varno nazaj v naše ordinacije.
Hvala.

mag. Renata Rajapakse, dr.med.spec,
direktorica ZD Domžale